

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 19/2010 rd

**Regeringens proposition med förslag till lag om
ändring av jordlegolagen och lag om upphävande
av 25 kap. 1 b § 4 mom. i ärvdabalken**

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2010 en proposition med förslag till lag om ändring av jordlegolagen och lag om upphävande av 25 kap. 1 b § 4 mom. i ärvdabalken (RP 145/2010 rd) till lagutskottet för beredning och bestämde samtidigt att jord- och skogsbruksutskottet ska lämna utlåtande till lagutskottet.

- lagstiftningsråd Tuomo Antila, justitieministeriet
- äldre regeringssekreterare Katri Valjakka, jord- och skogsbruksministeriet
- chefsjurist Risto Airikkala, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter rf
- vicehäradshövding Helena Ålgars, Svenska Lantbruksproducenternas Centraförbund SLC.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av
- Jordägarnas Förbund
 - Finlands Kommunförbund.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Enligt 4 kap. i den gällande jordlegolagen ska ett legoavtal som gäller lega av bebyggd brukningsdel ingås för viss tid, i regel för högst femton år. Ett legoavtal som gäller lega av jord för lantbruksändamål ska ingås för viss tid, i regel för högst tio år. Dessa längsta tider för avtalen har ansetts vara alltför korta. Utskottet vill särskilt påpeka att korta avtalstider gör det svårt att utöva näring långsiktigt och innebär inget incitament att se till att åkern förblir odlingsbar. Med beaktande av att ungefär en tredjedel av åkerarealen redan är arrenderad, kommer uteblivna grundliga förbättringar att i omfattande grad för-

svaga åkrarnas kulturtillstånd och jordbrukets produktivitet.

Därför backar utskottet upp regeringens förslag att den längsta tid som avtal om lega av bebyggd brukningsdel får gälla ska förlängas till 25 år och att den längsta tid som avtal om lega av jord för lantbruksändamål får gälla ska förlängas till 20 år. Genom ändringen utvidgas avtalsfriheten, och på så vis förbättras legotagarnas möjligheter att bedriva långsiktigare näringsverksamhet. Avsikten är också att se till att jordlegolagen inte innehåller onödiga hinder för beviljande av vissa jordbruksstöd.

Ordalydelsen i 4 § 1 mom. föreslås bli tydligare för att det bättre ska framgå att ett legoavtal som gäller tills vidare kan sägas upp utan någon grund som anges i lagen. Till denna del innebär förslaget enligt motiven till propositionen inte i sak någon ändring av den gällande lagen, eftersom ett legoavtal som gäller tills vidare redan nu får sägas upp utan någon särskild grund med stöd av 22 § 2 mom.

När det föreslås att de längsta legotiderna för avtal enligt 4 kap. ska förlängas ökar behovet av att i dessa avtal kunna avtala om grunderna för avtalets upphörande. Enligt lagförslaget ska det i jordlegoavtal bli möjligt att komma överens om att en avtalspart får säga upp eller häva avtalet också på någon annan grund än de grunder som anges i jordlegolagen. Ett villkor som tagits in i ett legoavtal och enligt vilket legogivaren eller legotagaren har rätt att häva eller säga upp legoavtalet på annan än i jordlegolagen angiven grund inte längre vara ogiltigt. Det står i motiven att om en lantbruksproducent till exempel arrenderar åkermark för att på legoområdet odla en viss gröda, kommer bestämmelserna i jordlegolagen inte i fortsättningen att hindra parterna från att avtala om att legotagaren har rätt att säga upp legoavtalet i händelse av att förädlingen av eller marknadsläget för produkterna väsentligt försvåras.

Utskottet påpekar att kommuner och städer innehar en nyckelställning när det gäller jordlega över huvud taget. Kommunerna spelar också en viktig roll i fråga om lega av jord för lantbruksändamål enligt 4 kap. i jordlegolagen. Villkoren för att säga upp och häva legoavtal om åkermark har också debatterats i offentligheten på sistone. Utskottet har i en utredning uppmärksamgjorts på att det har förekommit avtal med

lagstridiga uppsägningsvillkor som försvårar för legotagaren.

Om tillämpningen av ett hävnings- eller uppsägningsvillkor i avtalet strider mot god sed i jordlegoförhållanden eller annars är oskälig, kan villkoret enligt 4 § 2 mom. jämkas eller lämnas utan avseende. Utskottet ser det som viktigt inte minst för legotagaren att tröskeln för att tillämpa 4 § 2 mom. blir tillräckligt låg i fråga om de nu aktuella avtalen. I lagen föreslås övergripande bestämmelser om legotagarens rätt att häva ett legoavtal på grund av avtalsbrott från legogivarens sida.

Eftersom en legotagare i regel inte får överlåta en legorätt enligt 4 kap. till någon annan utan legogivarens samtycke, kan långvarigare legoavtal än för närvarande i vissa fall medföra oskäliga situationer för legotagaren, om legotagarens förhållanden exempelvis på grund av sjukdom eller handikapp har förändrats så att legotagaren inte kan utnyttja legoområdet på avsett sätt. Utskottet ser det följaktligen som nödvändigt att legotagaren i sådana fall ska få ansöka hos domstol om tillstånd att säga upp ett tidsbestämt legoavtal eller överlåta det till någon annan.

Sammanfattningsvis anser utskottet att propositionen är behövlig och motiverad. Utskottet tillstyrker lagförslaget med anmärkningarna ovan.

Ställningstagande

Utskottet föreslår

att lagutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 26 oktober 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Pertti Hemmilä /saml
medl. Lasse Hautala /cent
Hannu Hoskonen /cent
Anne Kalmari /cent
Johanna Karimäki /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd

Mats Nylund /sv
Klaus Pentti /cent
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.